

PSORIASLIITTO
PSORIASFÖRBUNDET

Lapsen ja nuoren psoriasis

Mikä psoriasis on?

Psoriasis (psori, psoriaasi) on tulehduksellinen pitkäaikaissairaus, joka aiheuttaa iho- ja niveloireita sekä altistaa liitännäissairauksille. Psoriasis ei tartu. Psoriasiksen oireet ovat tyypillisesti aaltoilevia: Paremmat ja huonommat jaksot vuorottelevat.

Suomessa psoriasista sairastaa noin kaksi prosenttia väestöstä eli noin
100 000 henkeä.

Alttius psoriasikseen periytyy. Yhden tai molempien vanhempien psoriasis ei kuitenkaan tarkoita, että myös lapsi sairastuu psoriasikseen. Psoriasiksen Käypä hoito -suosituksen mukaan sairastumisen riski on 14–28 prosenttia, jos toinen vanhemmista sairastaa psoriasista. Jos molemmat vanhemmat sairastavat psoriasista, riski on 41–65 prosenttia.

Noin kolmasosalla ensimmäiset oireet alkavat
alle 20-vuotiaana.

Psoriasikseen voi sairastua missä iässä tahansa, jo alle vuoden vanhana. Myös nivelpsoriasisikseen voi sairastua lapsena. Lapsilla psoriasis ei kuitenkaan ole yhtä yleinen kuin aikuisilla. Sairaudella on kaksi ilmaantuvuushuippua: 15–25-vuotiaana ja 50–60-vuotiaana.

Alle 18-vuotiaista psoriasista sairastaa
vajaa prosentti.

Psoriasiksen puhkeamiseen vaikuttavat perinnöllisen alttiuden lisäksi erilaiset ulkoiset tekijät, kuten tulehdukset ja ihon vaurioituminen. Lapsilla psoriasiksen laukaisee usein streptokokkiangiina, sillä lapsen nielun kehittyminen altistaa streptokokkiangiinan puhkeamiselle.

Psoriasisksen oireet

Lasten ja nuorten psoriasis eroaa usein hieman aikuisten psoriasisesta. Lasten iho on ohuempi kuin aikuisten, ja siksi myös lasten psoriasisihottuma on yleensä ohuempaa kuin aikuisilla.

Etenkin pikkulapsilla iho-oireita on usein kasvoissa ja genitaalialueella, mikä on aikuisilla harvinaisempaa. Vanhemmalla iällä puhkeava psoriasis on keskimäärin myös lievempi.

Lapsilla, kuten aikuisillakin, tyypillisin psoriasisksen muoto on läiskäpsoriasis. Se aiheuttaa iholle tarkkarajaisia, punoittavia läiskiä, jotka voivat hilseillä tai kutista. Erityisesti teini-ikäisillä myös pisarapsoriasis on yleinen. Pisarapsoriasisessa koko vartalon iholla esiintyy pieniä, halkaisijaltaan alle senttimetrin kokoisia läiskiä, ja se puhkeaa tyypillisesti angiinan jälkeen. Angiinan jälkitautina puhjennut pisarapsoriasis voi poikkeuksellisesti joskus parantua kokonaan.

Lasten ja nuorten psoriasis eroaa usein hieman aikuisten psoriasisesta.

Nivelpsoriasisksen oireet ovat lapsilla samantyyppisiä kuin aikuisilla: nivelten ja jänteiden kipua, turvotusta ja punoitusta erityisesti sormien ja varpaiden kärkinivelissä. Sormissa ja varpaissa voi olla makkaramaista turvotusta eli daktyliittiä. Vaikka nivelpsoriasis on yleisin sormissa ja varpaissa, sitä voi esiintyä missä tahansa nivelessä.

Psoriasisksen oireisiin voi kuulua myös kynsimuutoksia. Kynsiin voi tulla pistemäisiä kuoppia tai öljymäisiä läiskiä. Kynsi voi myös irrota kynsipedistä. Kynsioireet edeltävät usein nivelpsoriasisista.

Psoriasis kasvattaa riskiä sairastua muihin sairauksiin, kuten sydän- ja verisuonisairauksiin tai diabetekseen. Myös lapsilla voi olla psoriasisksen liitännäissairauksia. Yleisimpiä niistä ovat uveitti eli silmän värikalvon, sädekehän tai suonikalvon tulehdus, kohonnut verenpaine, lihavuus ja masennus.

Psoriasisin hoito

Lasten psoriasisin hoitoa ohjaa psoriasisin Käypä hoito -suositus. Lasten psoriasis diagnosoidaan aina erikoissairaanhoidossa eli iho- tai reumasairauksien poliklinikalla. Jos sairaus on rauhallinen ja pysyy hyvin hallinnassa, hoitoa voidaan jatkaa myös perusterveydenhuollossa. Lapsilla voidaan käyttää soveltuvin osin samoja hoitoja kuin aikuisilla.

Lasten psoriasisista hoidetaan usein **paikallishoidoilla** eli erilaisilla perus- ja lääkevoiteilla ja -liuoksilla. Perusvoiteet pehmentävät ja kosteuttavat ihoa. Ne eivät paranna psoriasisista, mutta ovat keskeinen osa perushoitoa. Ihoa on tärkeää kosteuttaa, sillä kuiva iho pitää helpommin yllä psoriasisin oireita.

Monet lääkevoiteet sopivat hyvin lapsen psoriasisihottuman hoitoon. Ne voivat sisältää esimerkiksi kortisonia tai D-vitamiinijohdoksia. Lääkevoiteiden soveltuvuutta hoitoon arvioidaan muun muassa lapsen iän perusteella. Niiden käytössä tulee aina noudattaa lääkärin ohjeita.

Jos paikallishoito ei riitä, lapsen psoriasisista täytyy hoitaa tehokkaammilla hoidoilla. **Valohoitoa** voidaan käyttää lapsilla harkitusti erikoislääkärin valvonnassa. Valohoito on ultraviolettisäteilyä, joka lievittää ihon tulehdusta. Sitä annetaan yleensä sairaalassa.

Liikunta on tärkeä osa sekä iho- että nivelpsoriasisin omahoitoa.

Vaikeaa lapsen psoriasisista voidaan tarvittaessa hoitaa **sisäisellä lääkityksellä**. Osa psoriasisin hoitoon käytettävistä perinteisistä ja biologisista lääkkeitä soveltuu myös lapsille. Sisäisiä lääkkeitä annostellaan joko tabletteina tai pistoksina. Sisäisen lääkityksen aloittamisesta ja seurannasta vastaa aina ihotautien tai reumasairauksien erikoislääkäri.

Lasten nivelpsoriasisista hoidetaan lastenreuman hoitoon käytettävillä perinteisillä tai biologisilla lääkkeillä. Ensimmäinen lääke lastenreuman hoidossa on metotreksaatti.

Liikunta on tärkeä osa sekä iho- että nivelpsoriasisin omahoitoa. Pienikin liike saa nivelten nesteet kiertämään ja helpottaa siten nivelpsoriasisin aiheuttamia kipuja. Liikunta auttaa myös ehkäisemään psoriasisin liittännäissairauksia, sillä se parantaa veren sokeritasapainoa sekä sydämen ja verisuonten kuntoa. Psoriasisista sairastavaa lasta tai nuorta kannattaa kannustaa liikkumaan kipujen sallimissa rajoissa. Fysioterapeutti voi auttaa sopivien liikuntamuotojen löytämisessä.

Elämää psoriasisin kanssa

Psoriasis on pitkäaikaissairaus, jota ei voi kokonaan parantaa, vaikka sen oireita voi hoitaa. Oireisiin on tärkeää löytää tehokas ja elämäntilanteeseen sopiva hoito, jotta psoriasisista sairastava lapsi tai nuori voi elää mahdollisimman normaalia arkea. Hyvässä hoitotasapainossa oleva psoriasis ei rajoita elämää tai estä tekemästä asioita. On kuitenkin tyypillistä, että oireet aaltoilevat.

Psoriasisin liittyvä kehon tulehdus aiheuttaa pitkäaikaista väsymystä. Siksi psoriasisista sairastava lapsi tai nuori voi olla sairauden takia ajoittain tavallista väsyneempi. Psoriasisin oireista kannattaa viedä tietoa kouluun ja päiväkotiin, jotta sairastavan lapsen tai nuoren tilanne osataan huomioida.

Näkyvä psoriasisihottuma voi vaikuttaa lapsen tai nuoren itsetuntoon ja kehonkuvaan. Itsetuntoa voi parantaa esimerkiksi korostamalla lapsen vahvuuksia ja pohtimalla yhdessä sairauden hänessä herättämiä ajatuksia ja tunteita. Lapsen tunteisiin on hyvä suhtautua myötäelävästi ja hyväksyvästi. Vanhempi ei välttämättä voi vaikuttaa itse tunteeseensa, mutta omaan reaktioonsa kyllä.

Lapsen mahdollisia sairautta koskevia huolia ei tule mitätöidä. On silti mielekäs ottaa esiin myös positiivinen näkökulma: Voiko sairaudesta olla minulle hyötyä, esimerkiksi niin, että osaan ymmärtää muiden erilaisuutta?

Lapsen psoriasisesta kannattaa kertoa jo etukäteen erilaisille vertaisryhmille kuten luokkakavereille ja harrastusryhmille sekä muiden lasten vanhemmille. Tieto auttaa vähentämään sairautteen liittyviä ennakkoluuloja.

Kouluttautuminen ja ammatinvalinta

Psoriasis ei yleensä vaikuta kouluttautumiseen tai ammatinvalintaan. On tärkeää, että psoriasisista hoidetaan tehokkaasti, jotta oireiden vaikutus elämään olisi mahdollisimman pieni.

Joskus psoriasisin oireiden esiintymispaikka tai niiden laajuus voi kuitenkin vaikuttaa urasuunnitelmiin. Kun psoriasisista sairastava lapsi tai nuori pohtii tulevaisuuden opiskelualaa tai ammattia, suunnitelmat kannattaa ottaa puheeksi lääkärin ja opinto-ohjaajan kanssa. Kiinnostavien ammattien mahdolliset terveyteen liittyvät rajoitukset ja riskit kannattaa selvittää etukäteen.

Jos psoriasisin oireet haittaavat opiskelua, asiasta kannattaa keskustella oppilaitoksen henkilökunnan ja opiskeluterveydenhuollon kanssa. Opintoihin voi olla saatavilla joustoja, jotka helpottavat opiskelua sairauden kanssa.

Jos psoriasisin oireet haittaavat työntekoa, ne kannattaa ottaa puheeksi työterveyshuollossa. Jos työnteko on psoriasisin vuoksi lähes mahdotonta, sairastava voi hakeutua ammatilliseen kuntoutukseen. Siinä työnkuvaa voidaan muokata niin, että työssä jatkaminen on mahdollista. Tarvittaessa psoriasisista sairastava voi myös kouluttautua uudelleen toiselle alalle. Ammatilliseen kuntoutukseen voi hakea kuntoutusrahaa Kelasta.

Psoriasis ei oikeuta syrjintään harrastuksissa, työssä tai opinnoissa. Suomen laki kieltää pelkkään sairautteen perustuvan eriarvoisen kohtelun. Vaikka psoriasis vaikuttaisi opintoihin tai työhön, ennen opiskelupaikan peruutusta tai töistä irtisanomista on selvitettävä mahdollisuudet työn tai opiskelun mukautuksiin, joustoihin ja kuntoutukseen.

Tukea koko perheelle

Lapsen keskivaikea tai vaikea psoriasis heikentää lapsen terveyteen liittyvää elämänlaatua. Siksi psoriasisista sairastaville lapsille ja heidän perheilleen on tärkeä olla tarjolla psykososiaalista tukea.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada tietoa omasta tai sisaruksen psoriasisesta itselleen sopivalla ja luontevalla, ikätason mukaisella tavalla. Jos perheessä on useampia lapsia, yhden lapsen psoriasis voi vaikuttaa sisarussuhteisiin, jos psoriasisista sairastava tarvitsee esimerkiksi muita enemmän vanhempien huolenpitoa. Sairaudesta on siksi tärkeää puhua avoimesti perheen sisällä. Vanhempien on myös tärkeä saada tukea ja pitää huolta omasta jaksamisestaan.

Psoriasisista sairastavat lapset ja heidän vanhempansa saavat tietoa ja tukea Psoriasisliiton lasten perhekursseilta. Kursseille voivat osallistua 5–15-vuotiaat psoriasisista sairastavat lapset yhden vanhemman kanssa.

Perhekursseilla lapset pääsevät tutustumaan toisiin psoriasisista sairastaviin ja käsittelemään sairautta ikätasonsa mukaisella tavalla esimerkiksi pelien ja leikkien kautta. Vanhemmat saavat vertaistukea, tietoa ja vinkkejä arkeen. Psoriasisliitto ja paikalliset psoriasisyhdistykset järjestävät lisäksi vertaistuellisia perhetapahtumia ja nuorten tapahtumia eri puolilla Suomea.

Perheet, joissa joko lapsi tai aikuinen sairastaa psoriasisista, voivat hakea tuetulle perhelomalle. Tuetulla lomalla perheet voivat virkistyä ja saada vertaistukea toisilta psoriasisista sairastavilta ja heidän läheisiltään. Lomia järjestetään yhteistyössä Maaseudun Terveys- ja lomahuolto ry:n kanssa eri puolilla Suomea.

*Tiedot tulevista tapahtumista,
kursseista ja lomista ovat*

Psoriasisliiton verkkosivuilla: psori.fi.

Lisätietoja Psoriasisliiton toiminnasta ja palveluista:

Psoriasisliitto ry

Fredrikinkatu 27 A 3, 00120 Helsinki

p. 040 9052 543

liittotoimisto@psori.fi

psori.fi

Psoriasisliitto on potilas-, kansanterveys- ja asiantuntijajärjestö, joka tarjoaa tietoa ja tukea psoriasisista sairastaville ja heidän läheisilleen. Liitto edistää myös psoriasisista sairastavien oikeuksien toteutumista.

Psorilinja

Maksutonta ohjausta ja neuvontaa psoriasisikseen
liittyvissä asioissa.

Lisätiedot ja aukioloajat: psori.fi/psorilinja

Julkaisija: Psoriasisliitto ry

Valokuvat: Shutterstock, iStock

Taitto: Saara Helkala

Asiantuntija: Ihotautien, allergologian ja yleislääketieteen erikoislääkäri Taras Klimenko

Lisätiedot ja esitetilaukset: psori.fi

PSORIASISLIITTO
PSORIASISFÖRBUNDET